

PIERRE Loti adını, ilk kez meşhur kahve nedeniyle duymuş olabilirim. Ama İzlanda'yı kesinlikle ilk duyuşum, Loti'nin "İzlanda Balıkçısı" kitabıdır. Çeşitli yayınevlerinden çıkmış, ben Varlık yayınevinin bastığı kitabı okumuştum. Yeni yetme olsam gerek, çünkü Yann ile Gaud'un neredeyse hiç gerçekleşmeyen aşkına pek üzülmuştüm. Bir de, balıkçıların hayatlarının büyük bölümlerini geçirdikleri deniz, özellikle Kuzey Buz Deniz hiç aklımdan çıkmadı. Onun için de, mavi semali, güneşli, sıcak iklimli diyarların dev gibi dalgaları bana hep yerini şaşırmış gibi gelmiştir.

Çocuklukta okunan kitaplar hiç akıldan çıkmaz. Çocuklukta aynı kitapları okumuş olmak da insanları birleştirir. Bunu en son, Manguel'in bir yazısıyla fark etmiştim. Önce, kütüphanelerin gece halinden, duyabilmelere sırlarını fısıldayan kitaplardan söz ettiği, **YKY**'den çıkan kitabı "The Library at Night / Geceleyin Kütüphane"den (çeviri: Dilek Şendil) söz ediyor sanmıştım, değilmiş. Sonra da, kitapla büyüyen insanların ortak noktaları olduğunu düşünerek bir yazı yazmışım. Delî gibi kitap okuyan Alberto Manguel'in, çocukluğunda başlayan okuma merakından yola çıkarak, onunla aramızdaki ortak noktaları anlatmışım: "Örneğin, oku-

ma-yazma öğrenmeden önce sana kitap okuyan biri. Bana annem okurdu, ona dadısı okurmuş. O kitapların konduğu rafı hatırlıyor, ben de okunduktan sonra nereye konduklarını. Okumayı öğrenince de o kitaplara, bir de kendi gözünle görmek için herhalde, büyük bir aşkla yeniden saldırırsın. Ergen yaşlarda kendi kitaplığını kurup, kendi kurallarını koymak da sadece bana mahsus değilmiş demek. Ben bir de babamın kütüphanesindeki kitapları, yazarlarının soyadlarına göre ayrıntılı şekilde defterlere yazardım. Listelerde değişiklik yapabilmeyi sağlayan kartların kıymetini sonradan anladım."

Manguel yazısında, kendine en yakın gelen kütüphanenin ergen yaşlarının kütüphanesi olduğundan, bu kütüphanede onun için bugün önemli olan her kitabın bulunduğu söz ediyor. "Onların üzerine eklenen binlerce kitaptan pek azı o derece önemlidir." Evet, sahiden de yenilerini keşfetmektense, bildiğin

İzlanda Balıkçısı

kitapların aşına rahatlığını aramaya yatkın oluyorsun. Gerçi "...yabancı bir kütüphanede merak edilen bir kitaba atılmış ilk bakışın tadı hiçbir şeyde olmaz", ama eski dostların verdiği güven duygusu da emsalsizdir.

"İzlanda Balıkçısı" da, sanırım Gergedan Kitabevi'nde başlığıyla beni dürttü. Kaldı ki İzlanda, biraz da National Geographic Magazine'in yazıları ve ille de fotoğrafları sayesinde sonradan hayatımıza iyice girmiştir. Çeşitli nedenlerle: akıl çelen adıyla başkenti Reykjavik, hem yanardağ, hem buzulları bir arada bulundurma özelliği, Arnaldur Indridason'un polisileri gibi. Coğrafyası nedeniyle, kâşifleri seven çocukların ruhuna da yakın düşmüştür.

Pierre Loti de gezmeyi, görmeyi, egzotik yerleri mekân edinmiş romanlar yazmayı seven bir yazar. Deniz subayı olması bu seyahatleri kolaylaştırmış, meslek özelliği haline getirmiş. İkinci romanı "İzlanda Balıkçısı", bildiğimiz anlamda 'egzotik' bir

yer anlatmıyor ama insan hafızasına nakşolan o deniz/okyanus tasvirleri de bir anlamda egzotik sayılabilir. İskandinav polisilerinin de benzer bir etki yarattığını hatırlatalım. Aslında bana yoksulluğu, kasveti ve insanlarıyla George Simenon'un unutulmaz karakteri Müfettiş Maigret'nin Flaman romanlarını da hatırlattı.

"İzlanda Balıkçısı"nın hayret verici yanı, balıkçıların İzlandalı olmayışı. Her yaz kuzeye çıkan, İzlanda yakınlarına gelen büyük balık sürülerini kovalayarak onları tutup, temizleyip tuzlamak üzere fiçılara bastıran balıkçılar Breton. Ülkelerine sonbaharda dönüyorlar. Yani, dönebilirlerse. Onun için de Paimpol'da nişanlar, düğünler hep sonbaharda yapılıyor. Kimileri de yas tutmaya başlıyor.

Kitabın, iri yarı, öfkeli Yann ile ince narin Gaud'dan sonraki üçüncü kahramanı Yann'ın en sevdiği arkadaşı, Gaud'un da kardeş çocuğu olan Sylvestre. O sıralar Fransa-Çin savaşı nedeniyle, İzlandalı gençler Uzak Doğu'da askerlik yapıyor. Egzotiklik payımızı biraz da buradan alıyoruz. Pierre Loti de, genç ve masum Sylvestre gibi 17 yaşında Fransa Deniz Kuvvetleri'ne girmiş. Belki de dostluklar ile evliliklerin arada sevgi olsa da uzun sürüp mutluluk getirmeye bileceği konusunda ilk dersimi "İzlanda Balıkçısı"ndan almışım.